

මා මය මධ්‍ය නිම්නය ආශ්‍රිත මානව ජනාවාස බිහිවීමේ දී ගංගා භූ රූපවල උපයෝගීතාව

දීර්ඝ සාරාංශය

ආර්.ඒ.එම් රණතුංග¹

හැඳින්වීම

මෙරට පූර්ව ඓතිහාසික හා ඓතිහාසික කාල පරාසයන් හි ජනාවාස ව්‍යාප්තියේ දී විසළි කලාපය ඉතාම වැදගත් වේ. විශේෂයෙන් විසළි කලාපීය ගංගා නිම්න ආශ්‍රිතව බහුලව ම පූර්ව ඓතිහාසික ජනාවාස සාධක හඳුනාගත හැකි වේ. මල්වතුමය නිම්නය, යාන්මය නිම්නය හා දුදුරුමය ඇතුළු බොහෝ ගංගා නිම්නයන් ආශ්‍රිත ප්‍රදේශයන් හා තදාශ්‍රිත කලාපයේ බහුලව ක්‍රි.පූ 1000 ට හා ඊට පසු කාල වකවානුවලට අයත් මානව සාධක හමුවීම මෙය මැනවින් තහවුරු කරන්නකි. සම් ප්‍රදේශයක මානව ජනාවාස බිහිවීමේ දී විවිධ පාරිසරික දේශගුණික හා භූ විද්‍යාත්මක සාධක රැසක් බලපානු ලබයි. මෙහිදී අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස මා මය (වැලිමය) ආශ්‍රිත කලාපය තෝරාගනු ලැබූ අතර මා මය මූලතිව් හා වවුනියා රක්ෂිත ප්‍රදේශයෙන් ආරම්භ වන කිවුල්මයට පදවී වැවෙහි වාත් ඇළ වන මොරමය එක්වීමෙන් සෑදෙන අනුවලින් නිර්මාණය වේ. කෝකිලායි කලපුවෙන් මුහුදට වැටෙන මා මය ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ දී වඩාත් සක්‍රීයවන සමයේ විශාල ජල ධාරිතාවක් ගෙන ගිය ද වර්ෂයේ අනෙකුත් කාලයට කුඩා දියපහරක් ලෙස ගලා බසින මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ මයකි. ආරාමික නටබුන් පැරණි වාරිමාර්ග හා මානව ජනාවාස සාධක රැසක් මෙම මාමය ආශ්‍රිත භූ කලාපය ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි වේ.

අරමුණු

මෙම අධ්‍යයනයෙන් හඳුනාගැනීමට උත්සහ කරන්නේ මෙරට විසළි කලාපීය තැනිතලා භූමියේ මානව ජනාවාස බිහිවීමේ දී ගංගා ආශ්‍රිත භූ රූපයන් කෙබඳු අයුරින් දායක වී ද යන්න යි.

ක්‍රමවේදය.

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ගංගා ආශ්‍රිත භූ රූප පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමට පුස්තකාල අධ්‍යයනය සිදුකර භූ රූපවිද්‍යාවට අදාළව ගංගා භූ රූපයන් නිවැරදිව හඳුනාගැනීමක් ඊට අමතරව පූර්ව ඓතිහාසික හා ඓතිහාසික කාලසීමාවන්හි ගංගා නිම්න ආශ්‍රිත ජනාවාස බිහිවීම පිළිබඳ තොරතුරු මූලාශ්‍ර ඇසුරින් හඳුනා ගැනීම සිදු කෙරිණි. එසේ ම ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය සිදුකරමින් මූලාශ්‍රයන් හි අන්තර්ගත තොරතුරු අනුව ගංගා භූ රූපයන් මා මය නිම්නය ආශ්‍රිතව පවතී ද යන්න හඳුනා ගැනීම සඳහා එම භූ රූප ආශ්‍රිතව ඇති පැරණි ජනාවාස සාධක හඳුනා ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය සිදු කිරීම ද ක්‍රමවේද ලෙස භාවිත කරන ලදී.

ප්‍රතිඵල

ශ්‍රී ලංකාව වෙරළේ සිට රට මධ්‍යයට ක්‍රමයෙන් උස වැඩි වෙමින් සකස්වී ඇති දූපතකි. එම උස මට්ටම් අනුව ලංකාව ප්‍රධාන භූ විෂමතා කලාප 03 කට බෙදා තිබේ. එනම් වෙරළබඩ තැනිතලාව 0m-30m, අභ්‍යන්තර තැනිතලාව 30m-300m, මධ්‍යම කඳුකරය 300m වැඩි ආදී වශයෙනි. මීට අමතරව සබරගමු කඳු හා ගල් මය කඳු උප භූ විෂමතා කලාප ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. මෙම කලාපවලින් අධ්‍යයනය සඳහා යොදා ගන්නා මාමය විසළි කලාපයේ අභ්‍යන්තර තැනිතලාවට අයත් වේ. එමෙන්ම මෙහිදී ගංගාවක් විවිධ අවස්ථාවන්හි දී නිර්මාණය කරන්නා වූ භූ රූපයන් හඳුනාගත යුතු වේ. ගංගාවක් ආරම්භක කොටස යොවන අවධිය ලෙසත් මැදි කොටස පරිණත අවධිය ලෙසත් පහළ කොටස වෘද්ධ අවධිය ලෙසත් හඳුනා ගනී. විසළි කලාපීය තැනිතලාවේ දී ගංගාවක් බොහෝවිට තම වෘද්ධ අවධියේ ගමන්කරයි. මෙම අවධියේ ගංගාවේ නිම්නය පුළුල් නොගැඹුරු වේ. වේගය ඉතා මන්දගාමී වේ. නමුත් විශාල ජල ධාරිතාවක් හා අවසාධිත අධික ප්‍රමාණයක් පරිවහනය කරනු ලබයි. මේ නිසා තද පාෂාණ මඟහරවමින් වංගු සහිත නිම්නයක ගමන්කරයි. මෙම ලක්ෂණය මාමයෙහි බහුල ව දක්නට හැකි වේ. මෙම ගං දඟරයන්හි දී පිටත ඉවුර බාදනයවීමත් ඇතුළු ඉවුරෙහි අවසාධිත තැන්පත්වීමත් සිදුවේ. ගංගාවක් නිරන්තරයෙන් එකම නිම්නයක ගමන් නොකරන අතර බාදනය හා අවසාධිත තැන්පත් වීමෙන් නිම්නය වෙනස් වේ. ගං දඟරයක් කාලයක් ගතවනවිට වංගු කොටස අතහැර සෘජු මාර්ගයක ගමන් කරයි. මෙහි දී ගංගාවට සම්බන්ධ නොවූ අර්ධ කවාකාර නොගැඹුරු ජලාශයක් නිර්මාණය වේ. දුනුවිල ලෙස මෙම භූ ලක්ෂණය හඳුන්වයි. මෙම දුනුවිල් වර්ෂා කාලයට ගංගාව සමඟ සම්බන්ධ වුවත් වැඩිකාලයක් හුදෙකලා ජලාශයක් ලෙස මේවා පවතී. මාමයෙහි මෙලෙස නිර්මාණය වූ දුනුවිල් ආශ්‍රිතව බෞද්ධ ආරාමික නටබුන් හා ජනාවාස සාධක බොහොමයක් හඳුනාගත හැකි වේ. ජනාවාසයක් නිර්මාණය වීමේ දී ජලය මූලික අවශ්‍යතාවක් වන හෙයින් මෙ වැනි ස්ථානයන් හි ජනාවාස ස්ථානගත වීමේ වැඩි ප්‍රවණතාවක් ඇති බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. වෘද්ධ අවධියේ ගංගාව දඟර මාර්ගයක ගමන් කිරීමත් ජල පහරේ වේගය මන්දගාමී වීමත් යන කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන පැරැන්නන් විසින් ගංගා තමන්ගේ අවශ්‍යතාවන්ට අනුව හසුරුවා ගෙන ඇත. මාමය හරහා ගං දඟරයක් ආශ්‍රය කර ගනිමින් ඉදිකර ඇති වන්නදී පාලම ගල් අමුණ මෙයට හොඳම නිදර්ශනයකි. ගංගාවක් වංගුවක දී වේගය අඩුවන අතර එහෙයින් ඉදිකරන අමුණට සිදුවෙන බලපෑම අවම වේ. ඇළ මාර්ගයක් හරහා පහසුවෙන් ජලය හරවා යැවීමටත් එමඟින් හැකි වේ. එමෙන්ම මා මය විසළි සාකුචේ කුඩා දියපහරක් ව පැවතිය ද ඊසාන දිග මෝසම් සමයේ විශාල ගඟක් බවට පත් වේ. එම ජලය ගලා යෑමෙන් සෑදෙන පිටාර තැනි කෘෂිකර්මාන්තයට ඉතා යෝග්‍ය වේ. වර්තමානයේ පවා මෙම පිටාර තැනි ආශ්‍රිතව හේන් ගොවිතැන් සිදුකරන විශාල තැනි බිම් පවතී.

මාමය නිම්නයේ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් හා මූලාශ්‍ර පරිශීලනයෙන් ලබාගත් තොරතුරු අනුව අභ්‍යන්තර තැනිතලා කලාපයේ නිර්මාණය වී ඇති ගංගා භූ රූප ආශ්‍රිත පරිසරය පැරැන්නන් තම කෘෂි ආර්ථික වපසරිය නිර්මාණය කරගැනීමේදී උපයෝගී කරගත් ආකාරය

¹ පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය , ශ්‍රී ලංකා ලරජරට විශ්ව විද්‍යාලය ශ්‍රී ලංකාව ග

මේ අනුව හඳුනාගත හැකි වේ. වියළි කලාපයේ ජල අවශ්‍යතාව මෑතවත් හඳුනාගනිමින් ගංගා නිමිත මුල්කරගත් ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරයෙහි පදනම පිහිටුවා ගැනීමට ගංගා භූ රූප උපකාරී වූ ආකාරය මාඔය ආශ්‍රිත අධ්‍යයනයේ දී මෑතවත් පැහැදිලි වේ.

මූලාශ්‍ර

ගංගා භූ රූප. මා ඔය. දුනුවිල්. වියළි කලාපය. වෘද්ධ අවධිය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

හෙට්ටිආරච්චි, ජනක., 2000, පාරිසරික භූගෝල විද්‍යාව, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ 10.

කුරේ,පී.ඒ.,රූපසිංහ මහින්ද., 2003, අප අවට මිහිතලය, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ 10.

ධනපාල, එ් එච්, 2007, පෘථිවියේ භෞතික ලක්ෂණ, සරසවි ප්‍රකාශකයෝ.

මුරුගිගේ, ආර්. එල්, 2001, ලක්දිව පුරාණ වාරිමාර්ග. පරි. ඒ ,පියසේන, මහවැලි කේන්ද්‍රය ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය.

මැන්දිස්,ඩී. කුසි., අබේවර්ධන, නුවන්., විතානච්චි ,වන්දන, රෝහණ., 2016 අනුරාධපුර දීපපාෂාණය ආශ්‍රිත මානව ජනාවාසකරණය, කර්තෘ ප්‍රකාශන.